

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (50)

**СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК
(ЗБІРНИК КОНФЕРЕНЦІЙ)**

Вінниця, 2025

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 20 листопада 2025 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** канд.пед.наук, доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д-р.пед.наук, проф. Мисліцька Н.А., д-р.філол.наук Войцехівська Н.К., канд.філол.наук, доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини)

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(50) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2025. 266с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

РУДА ТЕТЯНА, АТЕСТАЦІЙНИЙ ПЕРІОД: МАРШРУТНИЙ ЛИСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА.....	7
---	----------

ФІЛОЛОГІЧНІ ГОРИЗОНТИ: НАУКОВИЙ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ, ФІЛОСОФСЬКИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ, ІНКЛЮЗИВНИЙ, НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИЙ ВЕКТОРИ

СКРИПНИК НАДІЯ, ЛЕБЕДЬ ЮЛІЯ, КОГУТЮК ОКСАНА, МЕДВЕДЄВА ЛІЛІЯ, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	11
ГРИМАШЕВИЧ ГАЛИНА, УТОЧНЮВАЛЬНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДНИК СИНТАКСИЧНОГО ПРОСТОРУ ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ ЗБІРКИ СЕРГІЯ ЖАДАНА «АРАБЕСКИ»	17
КОСТЬ МАР'ЯНА, ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У МОВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ.....	19
БЕРЕЗОВСЬКА ВІТАЛІНА, ГОНТАР НАТАЛІЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА ОНЛАЙН-СЕРВІСУ КАНОТ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ, ПОВТОРЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ	26
ДІБРОВА ОЛЬГА, ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	30
СТРЕМБІЦЬКА ЛАРИСА, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЛЬСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У НАВЧАННІ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ.....	33
ФЕДОРЦОВА ОЛЕНА, МЕТОД КРЕАТИВНОЇ СТРУКТУРОВАНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	36
ЦЕПКАЛО ТЕТЯНА, ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ У ПІДЛІТКОВІЙ ПЕРІОДИЦІ	39
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, ВИШНЕВСЬКА ЮЛІАНА, ФУРМАНЮК НАТАЛІЯ, КРИВОШЕЄВА ЛІЛІЯ, НАЗАРОВА АНЖЕЛІКА, ТВОРЧІСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК СПІВТВОРЧІСТЬ: СОЦІОЛІНГВАЛЬНИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ.....	46
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, РЕФЛЕКСИВНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	54
БАРЩЕВСЬКА ІННА, РОЛЬ КАЗКОТЕРАПІЇ В ОСМИСЛЕННІ ВАЖЛИВИХ ЖИТТЄВИХ ЯВИЩ, ЗАСВОЄННІ ЦІННОСТЕЙ І МОРАЛЬНИХ НОРМ	59
БЕВЗА ДІАНА, РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОЧОГО ГОЛОСУ У ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ ПРОЗИ.....	61
ВІННИЦЬКА АННА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛОМОВНОЇ СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	65
ГАЛЬЯНОВА ОЛЕНА, ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО ПОДОЛАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	69
ІЩУК ВІКТОРІЯ, ШЕВЧУК АННА, ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	74
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Е.М. ХЕМІНГУЕЯ: РАННІЙ ЕТАП.....	79

ПЛАХОТНЮК ВІКТОРІЯ, ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	85
ПОГОРЄЛОВА АЛІНА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХНІ УКРАЇНСЬКІ ЕКВІВАЛЕНТИ.....	90
РОМАНУХА ЮЛІЯ, СКРИПНИК НАДІЯ, КЛОЧКО ТЕТЯНА, РОСЛА ІРИНА, ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД.....	94
КУШКО ІГОР, ЛИСАК ІГОР, ПІДГОТОВКА ДО НМТ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ТА СТРАТЕГІЧНІ РІШЕННЯ.....	98
ЗРАЛКО АННА, СУЧАСНІ МОВНІ ТРЕНДИ В РЕКЛАМІ ТА МАРКЕТИНГУ.....	101

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ У ЗБЕРЕЖЕННІ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ШАПОВАЛОВ ВОЛОДИМИР, РОЛЬ ЗНАННЯ ІСТОРІЇ В СТАНОВЛЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ.....	106
КОЗІГОРА МАРІЯ, ОСВІТА ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ.....	110
МАРЧУК СЕРГІЙ, ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЗА КНЯЗЮВАННЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО.....	113
ДЖУРАК СЕРГІЙ, ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТА У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	116
МАКУШЕНКО СВІТЛАНА, КЛЮЧ ДО УСПІХУ: ЧОМУ ОСВІТА ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАЙВИЩОЮ ЦІННІСТЮ.....	120
СМУШКО ВЛАДИСЛАВ, ТРАДИЦІЇ КОЗАЦЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	123
МАРТИНЮК ЛЕСЯ, МАРТИНЮК ВАДИМ, ОСВІТА ЯК КАТАЛІЗАТОР САМОІДЕНТИЧНОСТІ.....	129
СМАКОТА ЛАРИСА, ПАНАСЕНКО ТЕТЯНА, СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	129
ТОКАР ЛЮБОВ, РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ МЕДІАОСВІТИ.....	135
КРЕВСЬКА ХРИСТИНА, ІНКЛЮЗИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТУ “Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ” У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	140
ВОЙТЕНКО ГАЛИНА, ФЕЩЕНКО ЮЛІЯ, ПУБЛІЧНІ ПОДІЇ ЯК ОСВІТНІЙ РИТУАЛ: ФОРМУВАННЯ КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ СВЯТКУВАННЯ.....	142
КУРИЖКА ВІКТОРІЯ, ТАРАСЮК ОЛЬГА, РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	144
СИНЄГУБ ЯРОСЛАВА, ДЖУГОСТРАНСЬКА ІРИНА, ОСВІТА І НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ: МІСІЯ В УТВЕРДЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	147
ЧЕМЕРИС ІРИНА, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, ОСВІТА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	149
ЗАГОРУЙКО НАТАЛІЯ, ЛЕБЕДИНЦЕВА ОЛЕКСАНДРА, ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ.....	153

ЗАЙЧЕНКО ІВАН, ПОГЛЯДИ ГРИГОРІЯ ВАЩЕНКА НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОСВІТИ В САМОСТІЙНІЙ УКРАЇНІ	157
ЯРОВА АНАСТАСІЯ, ВПЛИВ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	161
КАЗАК ОЛЕКСАНДР, ОСВІТА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	164
КОБУК ОКСАНА, СМОКОВИЧ ТЕТЯНА, ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ РОБОТИ З МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ	166
КУЗЬМИНСЬКА ДІНА, ТВОРЧИЙ ВИМІР ОСВІТИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА УМОВА РОЗВИТКУ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ОГЛЯД ІДЕЙ КЕНА РОБІНСОНА.....	168
ОЖГО ДАРИНА, БУГАЙЧУК АНАСТАСІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	171
ПЕТРУК АННА, ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	174
СУПРУН ЯНА, НАУМИЧ ВАЛЕРІЯ, МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	176
САВЧУК ОКСАНА, ОСТАПУК ВІКТОРІЯ, ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ГРУПОВІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	178
СТАНКЕВИЧ ІННА, НАВЧАННЯ ЯК ДІАЛОГ: РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЧУЖОЇ ДУМКИ	180
ЛЯШУК ДАРИНА, СУПРУНОВА АННА, ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	184
КНЯЖУК ГАЛИНА, СВІТ ГРИ – СВІТ ЕМОЦІЙ: РОЛЬ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО НАСТРОЮ ДИТИНИ.....	186
ЛЮБОВ КИРЧ, ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	191
ШЕВЧУК ОЛЕКСАНДРА, ГЕДЗ ДАР'Я, ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ РОДИНІ	195
ОСИП ЮРІЙ, ОСИП МАРІЯ, ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ БІОХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ....	199
ГОЛЯ ГАЛИНА, ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	204
СВЯТЕНКО БОГДАНА, РІЗНІ ПОГЛЯДИ НА КОНЦЕПЦІЮ СЛОВА “WAR”	207
ПРИСЯЖНЮК ОЛЬГА, МОВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ.....	211
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, ПОЧАТКОВА ОСВІТА ПІД РУМУНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ В ОДНОМУ ПОДІЛЬСЬКОМУ СЕЛІ (1941-1944).....	215
КУШКО ІГОР, ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ ЯК СКЛADOVA НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ НОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	219
БУГА ОКСАНА, СУЧАСНИЙ СТАН ТА РИЗИКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	222

ОСАДЧУК АЛЛА, УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ШТРАФУ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ СТОРОНИ ПИТАННЯ.....	228
МАРІЯ – ВІКТОРІЯ ВІКТОРУК МАДЯРА, ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ.....	230
ГАЛАЙДА СТАНІСЛАВ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМФОРТ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЯК УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	233

МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

ІВАНОВА НАДІЯ, «ДІТЛАХИ В САДОЧКУ ГРАЛИ – СВЯТО РАДО ЗУСТРІЧАЛИ»	236
НАГОРНЮК ВАЛЕНТИНА, МАЗУР АЛЬБІНА, РОЗВИТОК МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ.....	240
МАШТАЛЯР ЙОСИП, ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	244
МЕЛЬНИК ЄВГЕН, ФУТЗАЛ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ	246
МЕЛЬНИК СВІТЛАНА, РОЛЬ ВИКЛАДАЧА З ДОДАТКОВОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ІНТЕРЕСУ ДО МУЗИКИ.....	250
СЛОБОДЯНЮК ОЛЕНА, КОМПЛЕКС ІГРОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ.....	255
ТЕРЕПА АЛЛА, МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ	262

ВИМОГИ

до підготовки науково-методичних статей

педагогу створювати атмосферу радості, підтримки та довіри у групі.

Роль вихователя в ігровій діяльності полягає у створенні сприятливих умов, педагогічному супроводі та підтримці ініціативи дітей. Керівництво грою сприяє розвитку впевненості у собі, самостійності, позитивного ставлення до себе та інших.

Таким чином, гра стає не лише засобом розвитку і навчання, а й ефективним інструментом формування стійкого позитивного настрою, емоційного благополуччя та гармонійної особистості дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція): затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20dosk_kilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 20.10.2025)
2. Коваленко О. В., Єпіфанова-Кожевнікова Т. В. Слово до слова — звучить рідна мова: дошкільний вік. Харків: «Ранок», 2017. 208 с.
3. Малихіна О. Є. Педагогічні умови формування позитивного емоційного стану дитини в ігровій діяльності. *Педагогічний альманах*. 2022. № 45. С. 110–115.
4. Перхун Л. В. Реалізація положень Базового компоненту дошкільної освіти у сфері емоційного розвитку дітей. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти*. 2021. № 1. С. 33–38.
5. Підгурська В. Ю. Ігрова діяльність як засіб формування емоційної культури дошкільника. *Вісник психології та педагогіки*. 2024. Вип. 67. С. 56–62.
6. Піроженко Т. О. Розвиток емоційної сфери дошкільників у процесі гри. *Психологія і педагогіка дошкілля*. 2020. № 3. С. 45–52.
7. Попович Н. Ф. Дитяча література: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Мукачево: Мукачівський державний університет, 2018. 138 с.
8. Стоєва О. В. Формування емоційного інтелекту дітей дошкільного віку засобами сюжетно-рольових ігор. *Дошкільна освіта: теорія і практика*. 2023. № 2. С. 78–84.

*Стаття надійшла до редакції
18 листопада 2025 р*

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

УДК 373.2.015:37.043.2-056.2|.3

ЛЮБОВ КИРЧ,

вихователь-методист Комунального закладу

«Дошкільний навчальний заклад № 34 Вінницької міської ради»

Постановка проблеми. Інклюзивна освіта в Україні набуває все більшого поширення, що зумовлює необхідність створення сприятливих умов для всебічного розвитку дітей з особливими освітніми

потребами. Одним із пріоритетних напрямів цього процесу є формування соціально-побутових і комунікативних навичок, які забезпечують самостійність, упевненість у собі, здатність до взаємодії з однолітками та

дорослими, а також успішну інтеграцію в соціальне середовище. Водночас проблема полягає у недостатній розробленості науково-методичних підходів до організації діяльності, спрямованої на розвиток зазначених навичок у дітей дошкільного віку з ООП. Педагогічна практика свідчить про потребу в оновленні змісту, форм і методів освітньої роботи, що враховують індивідуальні можливості кожної дитини, сприяють її активній участі в спільній діяльності та формуванню позитивного соціального досвіду. Це зумовлює актуальність пошуку ефективних педагогічних засобів, які забезпечують розвиток соціально-комунікативної компетентності дітей в умовах інклюзивного освітнього простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування соціально-побутових і комунікативних навичок у дітей з особливими освітніми потребами посідає важливе місце в сучасній науково-педагогічній думці. У працях українських і зарубіжних дослідників підкреслюється, що успішна соціалізація дитини з ООП можлива лише за умов системної роботи педагогів, спрямованої на розвиток життєво необхідних умінь та забезпечення позитивного соціального досвіду. Значний внесок у розроблення питань формування соціально-побутових навичок зробила Ю. В. Галецька, яка запропонувала програму розвитку цих умінь у дітей з помірним та тяжким ступенем інтелектуальних порушень, акцентуючи на поступовості, практичній спрямованості й індивідуалізації навчання. У дослідженні О. Легкого та В. Курінної висвітлено можливості ігрової діяльності у формуванні навичок соціально-побутового орієнтування в дошкільників з порушеннями зору, що доводить універсальність гри як засобу розвитку життєвої компетентності. Наукові праці І. М. Цюпак присвячені питанням

формування компетентностей дітей дошкільного віку з ООП у контексті інклюзивного освітнього середовища. Авторка наголошує на необхідності розроблення методичного інструментарію, який враховує індивідуальні потреби кожної дитини та забезпечує гармонійне поєднання корекційної й виховної роботи. Соціально-педагогічні аспекти інклюзивної освіти розкрито у працях Н. Матвеевої, яка підкреслює, що ефективність інклюзивних практик у дошкільних закладах значною мірою залежить від готовності педагогів до реалізації принципів інклюзії, толерантності та співпраці з родинами дітей. Загалом, аналіз наукових джерел (Ю. Галецька, І. Цюпак, О. Легкий, В. Курінна, Н. Матвеева, О. Таран, Л. Коваль, О. Тараненко та ін.) засвідчує зростання уваги до проблеми розвитку соціально-комунікативної компетентності дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Проте більшість досліджень мають фрагментарний характер, а питання методичного забезпечення формування соціально-побутових навичок у закладах дошкільної освіти залишаються недостатньо розробленими. Це визначає актуальність подальших наукових пошуків, спрямованих на створення ефективних технологій і методичних рекомендацій для практичного впровадження в інклюзивних групах.

Виокремлення мети та основних завдань дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та визначення ефективних підходів до організації соціально-побутової та комунікативної діяльності дітей з особливими освітніми потребами в умовах сучасного освітнього простору, спрямованих на розвиток їхньої самостійності, соціальної адаптації та успішної інтеграції в суспільство. Для досягнення поставленої мети визначено такі основні завдання дослідження:

- проаналізувати науково-педагогічні джерела з проблеми формування соціально-побутових і комунікативних навичок у дітей з особливими освітніми потребами;

- розкрити сутність, зміст і педагогічні умови організації соціально-побутової діяльності дітей з ООП у закладі дошкільної освіти;

- визначити роль педагогів, асистента вихователя та родини у створенні сприятливого середовища для формування комунікативних умінь і соціальних навичок;

- охарактеризувати ефективні методи, форми та засоби розвитку соціально-побутових і комунікативних компетентностей у дітей дошкільного віку з ООП;

- узагальнити практичний досвід освітніх закладів щодо впровадження інклюзивних підходів у процес соціалізації дітей;

- розробити методичні рекомендації щодо вдосконалення організації соціально-побутової та комунікативної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організація соціально-побутової та комунікативної діяльності дітей з особливими освітніми потребами в умовах сучасного освітнього простору передбачає створення системи педагогічних умов, що забезпечують розвиток самостійності, позитивної мотивації до взаємодії та формування життєво необхідних умінь. Одним із провідних напрямів є практична спрямованість освітнього процесу, коли навчання набуває характеру діяльності, тісно пов'язаної з повсякденними потребами дитини. Зокрема, у межах корекційно-розвиткових заняттях формуються навички самообслуговування, орієнтування у побуті, дотримання правил безпеки, організації

особистого простору. Важливо, щоб педагог не лише демонстрував послідовність дій, а й залучав дитину до активної участі через імітацію, гру та спільну діяльність. Комунікативна складова розвитку дитини з ООП реалізується через використання інтерактивних технологій, вправ на розвиток мовлення, соціальних сюжетних ігор, ситуацій спілкування. Ефективними є вправи «Запроси друга до гри», «Допоможи мені», «Ми разом готуємо сніданок», які сприяють засвоєнню елементарних форм мовленнєвої ввічливості, уміння висловлювати прохання, приймати допомогу, домовлятися. Важливим чинником є співпраця педагогів, асистента вихователя та родини. Батьки залучаються до освітнього процесу через консультації, тренінги, спільні практичні заняття. Вони стають активними учасниками формування соціально-побутових навичок, що забезпечує сталість отриманих умінь у домашніх умовах. Методи роботи мають ґрунтуватися на принципах індивідуалізації, поступовості та системності. Доцільно використовувати такі прийоми: моделювання побутових ситуацій (одягання, приготування їжі, прибирання); організацію ролевих ігор з елементами соціальної взаємодії; використання наочних і технічних засобів (картки-підказки, піктограми, відеоінструкції); метод «соціального партнера», коли педагог або одноліток виступає зразком для наслідування; створення «куточків самостійності» у групі, де діти можуть відпрацьовувати отримані навички. Результативність роботи значною мірою залежить від «інклюзивного середовища», яке сприяє прийняттю дитини з ООП у колективі. Позитивний мікроклімат, підтримка, толерантність і взаємодопомога формують у дітей упевненість, відкритість і бажання спілкуватися. Отже, ефективна організація соціально-побутової та комунікативної діяльності дітей з особливими освітніми потребами можлива за

умови цілісного підходу, що поєднує навчальні, виховні та корекційно-розвивальні компоненти. Практична реалізація таких підходів сприяє формуванню соціальної компетентності, життєвої самостійності й успішній інтеграції дитини в суспільство.

Практичний досвід роботи педагогічного колективу КЗ «ДНЗ № 34 ВМР» підтверджує ефективність комплексного підходу до формування соціально-побутових та комунікативних умінь у дітей з особливими освітніми потребами. У закладі створено інклюзивне освітнє середовище, яке забезпечує кожній дитині умови для розвитку самостійності, активної участі у повсякденному житті та позитивної взаємодії з однолітками. Зокрема, упродовж навчального року в інклюзивних групах реалізується проєкт «Я можу сам», спрямований на формування навичок самообслуговування та побутової орієнтації. Під час щоденних режимних моментів вихователі разом з асистентом вихователя організовують «ситуації успіху», де діти вчаться самостійно одягатися, доглядати за своїми речами, накривати на стіл, поливати кімнатні рослини. Для кращого засвоєння дій використовуються «покрокові фотоінструкції», «пиктограми» та «демонстраційні картки». У межах розвитку комунікативних навичок педагоги впроваджують систему «щоденних мовленнєвих хвилинок», під час яких діти вчаться звертатися з проханням, дякувати, вітатися, домовлятися про спільну гру. Використовуються сюжетні ігри «Магазин», «Сім'я», «Перукарня», «Мандрівка містом», що моделюють реальні життєві ситуації та сприяють формуванню соціального досвіду. Активно застосовується метод «соціального партнера»: вихователь або одноліток виступає прикладом поведінки, а дитина з ООП повторює дії, поступово переходячи від наслідування до самостійності. Даний метод

спрямований на розвиток умінь дитини з ООП взаємодіяти з однолітками та педагогами. У таких ситуаціях важлива роль належить асистенту вихователя, який м'яко допомагає дитині включитися у спільну діяльність, підказує, як звернутися до партнера, як домовитися чи поділитися іграшкою. Асистент вихователя створює місток між дитиною та групою, сприяє позитивному досвіду комунікації, підтримує емоційно та допомагає уникати конфліктів. Так, під час парної гри чи спільного завдання дитина вчиться чекати черги, слухати іншого, реагувати на прохання та виражати власні емоції соціально прийнятним способом. Мета методу — не лише розвиток навичок спілкування, а й формування емпатії, довіри й відчуття приналежності до колективу, що є важливим кроком у соціалізації дитини. Важливу роль у цьому процесі відіграє «співпраця з батьками» — проводяться індивідуальні консультації, родинні майстер-класи («Допомагаємо вдома», «Маленький господар»), під час яких батьки набувають практичних умінь підтримки дитини у побутовій діяльності. Результати спостережень показують позитивну динаміку: діти стають більш упевненими, відкритими у спілкуванні, виявляють ініціативу у виконанні побутових завдань, охоче співпрацюють з однолітками. Це свідчить про ефективність системної роботи педагогів закладу дошкільної освіти щодо організації соціально-побутової та комунікативної діяльності дітей з особливими освітніми потребами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження засвідчило, що організація соціально-побутової та комунікативної діяльності дітей з особливими освітніми потребами є важливою складовою інклюзивного освітнього процесу, спрямованого на забезпечення всебічного розвитку особистості, її самостійності та соціальної

адаптації. Ефективність цього процесу визначається системним поєднанням корекційно-розвивальної, виховної та практичної діяльності, а також тісною взаємодією педагогів, асистента вихователя й родини. Досвід роботи педагогічного колективу ЗДО № 34 довів, що впровадження діяльнісного підходу, використання рольових ігор, візуальних опор та методу «соціального партнера» сприяють формуванню у дітей упевненості, комунікативної активності та позитивного ставлення до самостійних дій у побутових ситуаціях. Залучення батьків до спільної діяльності підсилює ефективність освітнього

впливу, забезпечує наступність між роботою закладу й сім'ї. Отже, практична реалізація інклюзивних підходів у системі дошкільної освіти створює умови для формування соціальної компетентності, комунікативної культури та готовності дітей з ООП до життя в суспільстві. Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробленні сучасних методичних рекомендацій та цифрових ресурсів для підтримки соціально-побутової діяльності дітей з ООП, удосконаленні технологій партнерської взаємодії педагогів і родин, а також у вивченні ефективності інноваційних освітніх практик у контексті інклюзивного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про освіту»: Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. С. 380.
2. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Київ : ТОВ «Аспект», 2012. 204 с.
3. Бех І. Д. Особистісно орієнтована освіта: теоретико-технологічні засади. Київ : Логос, 2013. 256 с.
4. Галецька Ю. В. Програма формування соціально-побутових навичок у дітей з помірним та тяжким ступенем інтелектуального порушення. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*. 2019. № 15. С. 44–56. URL: <https://plaw.nlu.edu.ua/index.php/2413-2578/article/view/190954>
5. Легкий О., Курінна В. Формування навичок соціально-побутового орієнтування у дітей дошкільного віку з порушеннями зору засобами ігрової діяльності. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2023. Вип. 18. С. 75–89. URL: <https://www.spp.org.ua/index.php/journal/article/view/179>
6. Матвєєва Н. Інклюзивна освіта в Україні: соціально-педагогічний аспект. *Освітній простір України*. 2017. № 11. С. 180–187. URL: <https://doi.org/10.15330/esu.11.180-187>
7. Синьова Л. І. Психолого-педагогічні основи розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Харків : Основа, 2020. 180 с.

*Стаття надійшла до редакції
21 листопада 2025 р*

ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ РОДИНІ

УДК 37.018.1

ШЕВЧУК ОЛЕКСАНДРА,

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри
шкільної педагогіки, психології та окремих методик
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»,

ГЕДЗ ДАР'Я,

здобувачка освіти
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»,